

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Ooipoortstraat 41-43

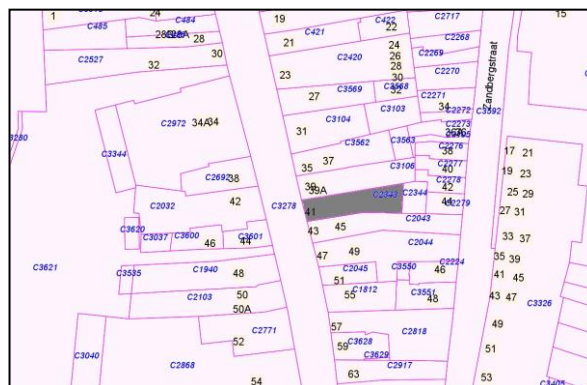
Monumentnummer : GM235

Straat : Ooipoortstraat
Huisnummer : 41
Toevoeging : 43
Postcode : 6981 DT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2343

Naam object : ---
Bouwjaar : 1893
Architect : G.J. Onstein
Bouwstijl : baksteenclassicisme
Oorspronkelijke functie : winkel-woonhuis
Huidige functie : winkel-woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 22-01-2018
Datum aanwijzing : 29-01-2019.

Situering

Pand gelegen aan de oostzijde van de Ooipoortstraat binnen de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat met de voorgevel op de rooilijn.

Opbouw

Pand van twee bouwlagen in de gevelwand op rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een begane grond met winkelruimte, een parte opgang naar de eerste verdieping en een zolder onder een schilddak. Het pand heeft links achter een kelder haaks op de straat. Achter het pand staat aan de Zandbergstraat een apart huisje dat niet is bezocht. Tussen beide huizen is een tuin gesitueerd.

Historie

De Ooipoortstraat is gelegen binnen de zuidelijke uitbreiding uit 1343 van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als toegangsweg van en naar de Ooipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werd opgeblazen en niet werd herbouwd.

Beknopte bouwgeschiedenis

In 1893 in opdracht van H. Nieman nieuw gebouwd pand waarbij de kelder van de voorganger werd geïncorporeerd. Het is daarna in de jaren 1920 licht verbouwd, de tegels in de plint van de pui zijn toen aangebracht, alsmede de beide betegelde schouwen op de begane grond. Ook is toen de voordeur naar de bovenwoning vervangen en mogelijk de dakkapel.

In de jaren 1970 is de bovenwoning gemoderniseerd en afgewerkt met houten schroten en houtwolcementplaten. De ruimtelijke indeling bleef toen intact. Tussen ca. 1995 en 2017 is de bovenwoning opnieuw verbouwd waarbij een tussenwand is verwijderd en op zolder kamers zijn afgetimmerd. Recent is tevens de winkel verbouwd. Hierbij is een muur of scheidingswand tussen de winkel en de achterkamer verwijderd.

Exterieur

Vier vensterassen brede, gemetselde, bakstenen voorgevel in kruisverband met op de begane grond een winkelpui met aparte opgang naar de bovenwoning.

De symmetrische winkelpui is gevat in een houten kader van pilasters met cannelures boven diamantkoppen. De pilasterstelling is herhaald rechts van de entree voor de bovenwoning. Bij het betegelen van de plint van de pui, vermoedelijk rond 1930, zijn de penanten onder de pilasters verwijderd om een vlak geheel te krijgen. De basementen onder de houten pilasters zijn evenwel gehandhaafd. De pui wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel kroonlijst die bij de beëindiging van de pilasters is gekornist. De kroonlijst is met zink afgewerkt.

De pui bestaat uit een centrale entree voor de winkel, geflankeerd door grote winkelruiten. De gevelopeningen hebben aan de bovenzijde kwartronde binnenhoeken. De deur heeft een hardstenen drempel en is uitgevoerd met twee bossingpanelen onder en glas in het bovendeel. Het bovenste gedeelte bestaat uit drie kleine ruiten in een houten roedenverdeling, aan de bovenzijde doorlopend licht getoogd. In het glas is een natuurlijke voorstelling geëtst van een ven met zwanen, een vogel en takken aan de bovenzijde. De twee winkelruiten zijn nog gevat in het oorspronkelijke raamhout met een geprofileerde weldorpel. De (vermoedelijk oorspronkelijke) toegangsdeur naar de bovenwoning is waarschijnlijk rond 1930 gemoderniseerd in artdeco vormen. De deur heeft een hardstenen drempel en is uitgevoerd met een laag bossingpaneel in het

onderste vak en een eenzelfde, hoog paneel er boven. Dit is aan de bovenzijde aangevuld met een naar binnen vertrapte aangebrachte betimmering en twee verticale halve rondstaven met ertussen een draaibaar bezorgersraampje. Boven een geprofileerd kalf is een bovenlicht met blank glas aanwezig.

Het metselwerk van de eerste verdieping boven de kroonlijst van de winkelpui is geschilderd en uitgevoerd in kruisverband met anderhalf steens strekse bogen boven de vier vensters. Deze hebben gepleisterde onderdorpels en T-vormige schuifvensters met dubbele beglazing binnen houten kozijnen met kraal op de hoeken. Eenvoudige, gesmede stafankers markeren de positie van de zoldervloer. Meteen erboven wordt de gevel afgesloten door een hoofdgestel, bestaande uit een eenvoudig geprofileerde architraaflijst, een vlak gestuukt fries en een kroonlijst waarin de bakgoot van het voorste dakschild is opgenomen. Deze is in het verleden samen met de plansierlijst aan de bovenzijde in het verleden vervangen. Het voorste dakschild is belegd met grijs gesmoorde oude holle dakpannen,, de kepers met lood aangeklopt. Centraal in het dakschild staat in de goot een vlakgedekte tweevaks dakkapel met draairamen. De dakkapel heeft met zink beklede zijwangen en is aan de bovenzijde met een boeiboord en een enkele profiellat met zinken kraal afgewerkt.

De zij- en achterdakvlakken zijn bont belegd met grijs gesmoorde en rood gebakken oude holle dakpannen.

De achtergevel heeft (vanuit de tuin gezien) links een non-descripte houten invulling met twee tuindeuren en een raam rechts, waarvan de linker deur toegang geeft tot een gang ten behoeve van de bovenwoning en rechts als achteruitgang voor de winkel dient. Rechts een gemoderniseerde serre, waarvan constructief de oorspronkelijke stijlen en liggers zijn bewaard, alsmede de gemetselde en gepleisterde linker zijmuur. De serre sluit aan de bovenzijde aan op de lekdorpel van het rechter van de twee schuifvensters op de eerste verdieping, die geheel is gepleisterd. Beide vensters bevatten schuiframen met T-vormige roedenverdeling die met een wisseldorpel aansluiten. De kozijnen zijn zwaar gedimensioneerd en hebben verbindingen met toognagels in de bovenhoeken. Geheel links een vierkant gietijzeren ventilatierooster. De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd met een kunststof bakgoot. Erboven een dakschild met oude holle pannen waarin een groot, modern dakraam is geplaatst. De dakkepers zijn met lood aangeklopt

Interieur

Kelder: de kelder is toegankelijk vanuit het achterste deel van de gang rechts middels een gemetselde trap haaks op de gewelfrichting achter een paneel deur. De toegang is van een architraaflijst voorzien. De kelder is geheel gepleisterd en bestaat uit twee tongewelfde delen van ongelijke breedte met een steens tussenmuur die in het verleden is ingekort. De gewelfrichting is haaks op de straat. Rechts achter een klein kelderlicht.

Begane grond: op de begane grond een winkel met ongedeelde plattegrond tussen voor- en achtergevel. Aan de achterzijde een drie traptreden hoger gelegen gedeelte met eronder de kelder. De plattegrond is rechthoekig, waarbij rechts de gang met opgang naar de bovenwoning is afgescheiden, alsmede halverwege de plattegrond een tweede trap die vanaf de bovenwoning naar het achterste deel van de gang voert en zo naar achteren, naar de tuin.

In de winkel zijn links twee stookplaatsen met betegelde schouwen gesitueerd en is modern afgewerkt, behalve de schouwen zijn het stucplafond in de voormalige tuinkamer bewaard gebleven, alsmede de twee schuifdeuren met bossingpanelen in de onderste vakken naar de serre aan de achterzijde. Deze is in het verleden aangepast, maar de hoofdconstructie en de houten lambrisering zijn behouden gebleven.

In het voorste gedeelte van de winkel rechts een paneeldeur die toegang geeft tot een trapkast en toilet. Achter het toilet is het tweede deel van de gang naar de tuin gesitueerd, toegankelijk via de tweede trap vanaf de bovenwoning. De doorgang is een halfronde toog met een opgeklampte deur waarvan de draairichting in het verleden is gedraaid. Omdat dit de oorspronkelijke toegang is geweest vanuit de winkel tot de bovenwoning is het mogelijk dat er in eerste instantie geen deur heeft gezeten. De trap is in het verleden vervangen. De gang heeft een met houten delen getimmerd plafond.

In het hoger gelegen deel van de winkel een tweede paneeldeur met architraaflijst die toegang geeft tot een kleine keuken met toilet. De keuken is tussen de achterkamer en de tuingang gelegen. Het keukenblok is van hout en heeft opgeklampte onderdeuren met uitgeboorde openingen in klavertje vier motief. Het blok is in de jaren 1970 of 1980 van een rvs-aanrechtblad voorzien.

Achter de voordeur van de bovenwoning is een kleine vestibule aanwezig voor de aantrede van de trap naar de verdieping. Deze is als steektrap uitgevoerd met geprofileerde wel en heeft in verband met slijtage moderne opdektreden.

Eerste verdieping: de opgang vanaf de straat landt op de eerste etage op een L-vormige gang rechts in de platte grond, waarbij het deel van de gang haaks op de zijmuur twee slaapkamers aan de achterzijde toegankelijk maakt, alsmede een kleine badkamer geheel links. De beide slaapkamers zijn geheel modern afgewerkt. Elke kamer heeft een schuifvenster met wisseldorpel en een verticale roede in het onderraam voor de daglichttoetreding. De vensterbanken zijn historisch. De rest van de betimmering is in het verleden vernieuwd.

De toegangen vanaf de gang zijn alle uitgevoerd als paneeldeur. De wanden zijn bekleed met schroten. In de oksel van de gang is de trap naar de tuin gesitueerd met ernaast de trap naar zolder. De beide trappen zijn uitgespaard in een voormalige alkoofkamer centraal in de plattegrond. Links van de alkoofkamer bevindt zich de keuken die open is verbonden met de woonkamer aan de voorzijde van de plattegrond. Deze wordt door vier schuifvensters van daglicht voorzien. Boven- en onderramen zijn recent vervangen en van dubbel glas voorzien. Bestaande verhoudingen en het aspect met wisseldorpel zijn daarbij gekopieerd. Links tegen de zijmuur een moderne stookplaats. De ruimte is geheel met gipskartonplaat en schroten afgewerkt, historische afwerkingen zijn nergens in het zicht. De vloer is in het recente verleden uitgevlakt met platen multiplex. De enkelvoudige zolder balklaag is in het zicht en ligt evenwijdig aan de voorgevel. De balken zijn op de hoeken met een kraal afgewerkt.

Zolder: een houten steektrap voert achter een paneeldeur naar de zolder en komt uit op een ongedeelde ruimte die aan de straatzijde met twee draairamen in een dakkapel van daglicht wordt voorzien. Tevens zijn in de zijdakvlakken twee moderne dakramen aanwezig. De zolderruimte is geheel afgewerkt met gipskartonplaten, de constructie is nergens in het zicht. Een inspectieopening in het linker knieschot geeft zicht op een deel van de constructie, die is uitgevoerd als sporenkap van geschild vuren rondhout. Aan de achterzijde is met een secundaire tussenwand een tweede vertrek afgescheiden. Ook hier is de gehele ruimte afgewerkt en is de constructie niet in het zicht. Een groot tuimelraam zorgt voor daglichttoetreding.

Bouwdossiers

26-09-1893 bouw winkel-woonhuis door G.J. Onstein, meester timmerman en aannemer

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving winkelpand Ooipoortstraat 41 Doesburg*, 25-4-1990 (adviesnr. 15)

Waardering

Het pand dateert vrijwel integraal uit 1893. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur en historische bouwmassa en daarbij de goed en herkenbaar gebleven indeling op begane grond en verdieping, die te samen een integraal beeld geven van de opzet van een eenvoudig woon-winkelpand uit het einde van de 19^e eeuw. Daarnaast is van belang de historisch gebonden ligging aan de straat en het verband tussen het gebouw en de verkaveling (verkavelingscontinuïteit). Versturend zijn interne wijzigingen uit het tweede helft van de twintigste eeuw en aanpassingen op de begane grond aan de achtergevel.

Het pand Ooipoortstraat 41-43 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde. Het is architectuurhistorisch van belang als goed bewaard voorbeeld van baksteenklassicisme, sober uitgevoerd en van harmonieuze verhoudingen, gecombineerd met een vrijwel gaaf bewaard gebleven winkelpui uit de bouwtijd. Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de straatwand van de Ooipoortstraat. Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een woon-winkelpand uit het einde van de negentiende eeuw.